

AZ UNIÓS TAGÁLLAMOKNAK NYÚJTOTT PÉNZÜGYI TÁMOGATÁS

Az európai pénzügyi támogatási mechanizmusok célja az Európai Unió és az euróövezet pénzügyi stabilitásának megőrzése, mivel ha egyetlen országban is pénzügyi zavarok merülnek fel, azok jelentős hatást gyakorolhatnak a többi uniós tagország makropénzügyi stabilitására is. A pénzügyi támogatás makrogazdasági feltételekhez kötött (és nem pénzügyi transzfer, hanem kölcsön), annak biztosítása érdekében, hogy a támogatásban részesülő tagállamok végrehajtsák a szükséges költségvetési, gazdasági, strukturális és felügyeleti reformokat. A reformok külön dokumentumok (egyetértési megállapodások) révén kerülnek elfogadásra és meghatározásra, amelyeket elérhetőek a [Bizottság](#) honlapján, illetve adott esetben az [Európai Stabilitási Mechanizmus](#) honlapján. A Covid19-válságra adott uniós válasz keretében számos további pénzügyi eszközt terjesztettek elő annak érdekében, hogy a tagállamok könnyebben talpra álljanak, és gazdaságaikat ellenállóbbá tegyék a megrázkódtatásokkal szemben.

ELSŐDLEGES JOGI KERET

- Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikke.
- Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2–5., 119–144. és 282–284. cikke.
- Az EUMSZ-hez csatolt 4., 12., 13. és 14. sz. jegyzőkönyv.

CÉLKITŪZÉSEK

Az uniós tagállamoknak nyújtandó pénzügyi támogatás mechanizmusainak célja az Európai Unió és az euróövezet pénzügyi stabilitásának megőrzése. Ezek a mechanizmusok a gazdasági és monetáris unió megerősített gazdasági és irányítási keretének alapvető elemei (lásd a [2.6.4.](#) sz. adatlapot).

EREDMÉNYEK

A. 2010 májusában az uniós tagállamok ideiglenes stabilizációs mechanizmust hoztak létre annak érdekében, hogy az államadósság-válság idején megőrizzék

pénzügyi stabilitásukat. A mechanizmus a következő két hitelprogramot foglalja magában:

1. Az európai pénzügyi stabilizációs mechanizmus (EFSM)

Az [európai pénzügyi stabilizációs mechanizmus](#) keretében a Bizottság implicit uniós költségvetési garancia mellett jogosult összesen 60 milliárd euró összegű hitelt felvenni az Unió nevében a pénzügyi piacokon. Az európai pénzügyi stabilizációs mechanizmus az összes tagállam számára nyújthat támogatást.

A mechanizmust egyelőre Írország, Portugália és Görögország vette igénybe (áthidaló finanszírozásként).

Az Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM) kialakítása óta az európai pénzügyi stabilizációs mechanizmus fennmaradó feladata különösen a kivételes helyzetek kezelése, amelyekben gyakorlati, eljárási vagy pénzügyi okok teszik szükségessé az alkalmazását, általában az ESM által nyújtott pénzügyi támogatást megelőzően, vagy azzal párhuzamosan.

2. Az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz (EFSF)

Az EFSF, amelyet az euróövezeti tagállamok ideiglenes mechanizmusként hoztak létre, 440 milliárd euró összegű tényleges hitelezési kapacitással rendelkezik. A kölcsönöket az EFSF kötvényei és a pénzügyi piacokra kihelyezett egyéb, hitelviszonyt megtestesítő eszközei révén finanszírozzák, a részvényesek (az euróövezetbe tartozó tagállamok) garanciája mellett.

A mechanizmust egyelőre Írország, Portugália és Görögország vette igénybe. Az ESM létrehozása óta az EFSF nem nyújt további pénzügyi támogatást.

B. 2012 októberében hívták életre az állandó támogatási mechanizmust az európai stabilitási mechanizmus ([ESM](#)) formájában, amelyet [államközi szerződés](#) révén (vagyis az Unió jogi keretén kívül) hoztak létre.

Az ESM jelenleg az euróövezeti tagállamok [pénzügyi támogatásának](#) egyetlen és állandó eszköze. Tényleges hitelezési kapacitása 500 milliárd euró. A részvényesek (az euróövezetbe tartozó tagállamok) által garantált hiteleket az európai stabilitási mechanizmus pénzügyi piacokon történő kölcsönfelvételéből finanszírozzák.

Az ESM [Spanyolország, Ciprus és Görögország](#) számára nyújtott pénzügyi támogatást. A Bizottság és az ESM részletes eljárásokat dolgozott ki az euróövezeti tagállamoknak történő segítségnyújtással kapcsolatos [együttműködésükre](#).

Az ESM különböző [hiteleszközökön](#) keresztül nyújt pénzügyi támogatást. A Covid19-válságra adott uniós válasz részeként az euróövezeti tagállamok megállapodtak egy új ideiglenes eszköz, a [pandémiás válsághelyzet kezelését célzó támogatás](#) bevezetéséről.

2020 novemberében az euróövezeti tagállamok az ESM-szerződés eszköztárának és hatáskörének megerősítése céljából megegyeztek a szerződés reformjáról. A legfontosabb változások közé tartozik az Egységes Szanálási Alap – mint a bankszanálás biztonsági hálója – közös védőhálójának létrehozása, a pénzügyi támogatási programok meghatározásában és nyomon követésében játszott nagyobb

szerep, valamint az államadósság fenntarthatóságát előmozdító további eszközök bevezetése. A módosított szerződés az olaszországi megerősítés után léphet hatályba.

C. A Bizottság [2017. december 6-án](#) javaslatot terjesztett elő az ESM Európai Valutaalappá (EMF) való átalakításáról.

Ez az új testület az uniós jogi keret részét képezné, ugyanakkor alapvetően megőrizné az Európai Stabilitási Mechanizmus pénzügyi és intézményi struktúráit. Emellett az EMF közös védőhálót biztosítana az Egységes Szanálási Alap számára a bankunió keretében. A Parlament 2019 márciusában a Bizottság javaslatával kapcsolatos [állásfoglalást](#) fogadott el. A 2013 májusában bevezetett „kettes csomag” két uniós rendeletből áll ([472/2013/EU](#) és [473/2013/EU](#)), és olyan tagállamokra alkalmazandó, amelyek pénzneme az euró. A csomag a gazdasági és monetáris unió szilárdabb gazdasági és irányítási keretének egyik építőeleme.

Különösen a 472/2013/EU rendelet szigorítja az ellenőrzési és megfigyelési eljárásokat azon tagállamok esetében, amelyek pénzügyi stabilitásukat vagy államháztartásuk fenntarthatóságát illetően súlyos nehézségekkel küzdenek, vagy ilyen veszélyek fenyegetik őket.

E rendelet alapján a Bizottság úgy dönthet, hogy fokozott felügyeletnek vet alá egy tagállamot, amennyiben annak pénzügyi instabilitása valószínűsíthetően továbbgyűrűzne az euróövezet többi részére is. A pénzügyi támogatást kérő tagállamnak makrogazdasági kiigazítási programtervezetet kell kidolgoznia, a Bizottsággal egyetértésben és az EKB-vel, valamint adott esetben a Nemzetközi Valutaalappal együttműködve.

A pénzügyi támogatás biztosítása ezért makrogazdasági feltételekhez kötött, vagyis egy olyan intézkedéscsomaghoz, amelynek célja az instabilitás okainak kezelése. Ez biztosítja, hogy a támogatásban részesülő tagállamok végrehajtsák a szükséges adó-, gazdasági, strukturális és felügyeleti reformokat.

A pénzügyi támogatás folyósítása részletekben történik, ezért felfüggeszhető, amennyiben a kedvezményezett tagállam nem teljesíti a kiigazítási programban meghatározott kötelezettségeket.

D. A [fizetésimérleg-támogatási mechanizmus](#)

2002 februárja óta vehető igénybe a [fizetésimérleg-támogatási mechanizmus](#) azon nem euróövezeti tagállamok számára, amelyek korlátozottan férnek hozzá külső finanszírozáshoz, vagy ennek komoly kockázata fenyegeti őket.

Általában középtávú pénzügyi támogatásról van szó, rendszerint a Nemzetközi Valutaalappal együttműködve. A pénzügyi támogatás feltétele a háttérben húzódó gazdasági problémák kezelésére szolgáló politikák végrehajtása. A fizetési mérleg terén [Magyarország](#), [Románia](#) és [Lettország](#) részesült pénzügyi támogatásban.

E. A Covid19-járványra adott uniós válasz

A Covid19-válság nyomán az Unió [átfogó válaszmechanizmust](#) terjesztett elő, amely számos pénzügyi eszközt foglal magában a válság és annak hatásai elleni küzdelemre irányuló tagállami erőfeszítések támogatására. Ezek közé tartozik a COVID-19-járvány miatt felmerülő szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes

támogatást nyújtó európai eszköz ([SURE](#)); valamint az Európai Unió Helyreállítási Eszköz ([NGEU](#)), különösen a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ([RRF](#)) révén.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

Az úgynevezett „kettes csomag” elfogadásával a Parlament hozzájárult a megerősített gazdasági irányítás uniós jogi keretének kialakításához az euróövezetben mind a költségvetési felügyelet, mind a makrogazdasági kiigazítási programot végrehajtó tagállamokra vonatkozó döntéshozatali és ellenőrzési eljárás tekintetében.

A „kettes csomag” továbbá szorosabb felügyeleti szereppel ruházta fel a Parlamentet, mivel az illetékes bizottság felhívhatja az érintett intézményeket (a Bizottságot, a Tanácsot, az eurócsoportot, az EKB-t és az IMF-et) a Parlamenttel folytatott gazdaságpolitikai párbeszédre. A Parlament illetékes bizottságának jogában áll, hogy különböző esetekben – nevezetesen makrogazdasági kiigazítási program előkészítése és végrehajtása során – tájékoztatást kapjon.

Az Európai Stabilitási Mechanizmusnak Európai Valutaalappá történő átalakítására irányuló bizottsági javaslatról szóló állásfoglalásában a Parlament javaslatot tett az Európai Stabilitási Mechanizmus és a Parlament közötti ideiglenes együttműködési megállapodás jegyzőkönyvének kidolgozására. Az együttműködési megállapodás célja az ESM és a Parlament közötti intézményközi párbeszéd javítása, valamint az ESM átláthatóságának és elszámoltathatóságának növelése.

Ezenfelül a Parlament feladata, hogy [ellenőrizze](#) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt, mégpedig a Bizottsággal folytatott rendszeres helyreállítási és rezilienciaépítési párbeszéd, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel foglalkozó ad hoc munkacsoportja révén.

[MAJA SABOL / GIACOMO LOI](#)
10/2023

